

WSTĘP

Niniejszy tom zawiera zbiór studiów wygłoszonych w pierwotnej wersji jako referaty podczas II edycji Interdyscyplinarnej Międzynarodowej Konferencji naukowej zatytułowanej „Polskie Kresy Wschodnie i ludzie stamtąd”. Konferencja odbyła się w Toruniu w dniach 19–20 października 2012 roku, będąc kontynuacją zapoczątkowanego w 2010 roku cyklu studencko-doktoranckich spotkań młodych badaczy, zajmujących się problematyką Kresów Wschodnich. Organizatorami wydarzenia, podobnie jak i jego poprzedniej edycji, były: Fundacja „Polskie Kresy Wschodnie – Dziedzictwo i Pamięć”, Uniwersyteckie Koło Naukowe Miłośników Ziem Kresowych oraz Uniwersytet Mikołaja Kopernika. Organizatorów wspierały Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” oraz Fundacja Amicus Universitatis Nicolai Copernici.

Kluczowym zamierzeniem konferencji było, po raz wtóry, zachęcenie studentów i doktorantów do poruszenia problematyki, pogłębienia oraz poszerzenia wiedzy na tematy związane z Kresami. Konferencja miała także służyć integracji środowiska ludzi nauki zajmujących się tą tematyką. Do wzięcia udziału w obradach naukowych zaproszono ponad 80 osób, wśród których znaleźli się nie tylko młodzi badacze pochodzący z Polski, ale i osoby polskiego pochodzenia zza granicy, studiujące zarówno na uczelniach polskich, jak i w krajach urodzenia. W spotkaniach wzięli udział przedstawiciele uczelni ukraińskich (Lwowski Uniwersytet Narodowy im. I. Franki, Lwowska Narodowa Akademia Sztuk Pięknych), białoruskich (Białoruski Uniwersytet Państwowy), jednak przeważająca część prelegentów występowała z ramienia licznych uniwersytetów polskich (Uniwersytet Warszawski, Opolski, Wrocławski, Uniwersytet Adama Mickiewicza, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Katolicki Uniwersytet Lubelski, Uniwersytet Mikołaja Kopernika). Wśród prelegentów znaleźli się przedstawiciele Fundacji na Rzecz Pomocy Dzieciom z Grodzieńszczyzny, Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej z Dawnych Inflant Polskich, a także delegacja Instytutu Języka Polskiego PAN.

Założeniem drugiej już konferencji z cyklu „Polskie Kresy Wschodnie i ludzie stamtąd” było przedstawienie sytuacji Polaków nie tylko z Kresów Wschodnich, ale i z Kazachstanu. Historii i współczesnym dziejom Polaków z Kazachstanu został poświęcony odrębny panel, jako że temat ten jest z jednej strony aktualny (w 2011 roku miała miejsce 65. rocznica deportacji Polaków z Ukrainy na stepy kazachskie), z drugiej zaś zawiera liczne luki, których wypełnienie stanowi pilne zadanie współczesnych badaczy Kresów.

Pierwszy dzień konferencji składał się z trzech sesji: *Sytuacja Polaków na Kresach Wschodnich w I poł. XX wieku*, *Sytuacja Polaków w Kazachstanie*, *Działalność organizacji polskich na Wschodzie*; w dniu następnym zostały zrealizowane dwa bloki tematyczne: *Dylematy tożsamościowe i nauczanie języka polskiego na Wschodzie* oraz *Wybitne postacie z Kresów Wschodnich*. Każdy blok wieńczył panel dyskusyjny, gdzie niektóre z podejmowanych kwestii wywoływały burzliwe debaty. Z przyczyn obiektywnych nie jesteśmy jednak w stanie zamieścić ich w niniejszym tomie. Dyskutanci bardzo często nawiązywali – podobnie jak podczas I edycji sprzed dwóch lat – do problemów Polaków w państwach sąsiadujących oraz sposobów egzekwowania przez nich praw i swobód. Opisywali dylematy tożsamościowe oraz trudności o charakterze prawnym i administracyjnym, pojawiające się podczas pobytu w Polsce.

W ramach konferencji, na zakończenie pierwszego dnia obrad, uczestnicy wysłuchali koncertu zespołu ludowego „Mieczyna Piosenka” (Taniewiczze, Białoruś), który miał miejsce w Muzeum Etnograficznym im. Marii Znamierowskiej-Prufferowej oraz recitalu pieśni kresowych w wykonaniu Krystyny Suldzyckiej. Dzień drugi zakończono zwiedzaniem miasta z przewodnikiem.

Układ niniejszego wydania niemal całkowicie ukazuje przebieg obrad, gdyż artykuły zostały w większości umieszczone w kolejności ich prezentowania w trakcie poszczególnych sesji, a na całość publikacji składa się 28 tekstów. Część studiów została jednak wydzielona i ustawiona w innej konfiguracji w związku z różnorodną tematyką nie zawsze dającą się przyporządkować do wyznaczonych sekwencji tematycznych. Niestety po raz kolejny z przykrością należy dodać, że nie wszyscy referenci nadesłali swoje odczyty, zatem Czytelnik nie będzie miał możliwości ich poznania. Mamy jednak nadzieję, że obecny zbiór artykułów wywoła zainteresowanie wśród większego grona badaczy, a tematyka zainspiruje do podjęcia wątków dotychczas słabo rozpoznanych lub wręcz pomijanych. Na zakończenie pragniemy dodać, iż II edycję konferencji zrealizowano dzięki dotacji Senatu RP w ramach opieki nad Polonią i Polakami za granicą.

Organizatorzy serdecznie dziękują głównemu pomysłodawcy konferencji Panu doktorowi Medardowi Masłowskiemu, Prezesowi Fundacji „Polskie Kresy Wschodnie – Dziedzictwo i Pamięć”, wszystkim studentom Koła Naukowego Miłośników Ziemi Kresowych za trud włożony w jej organizowanie. Szczególne podziękowania dla Ludmiły Januszewskiej za pomoc przy redakcji niniejszego tomu.